

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Циклова комісія соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

Людмила ІЛЛЯШЕНКО
«27» серпня 2024 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи філософських знань

підготовки фахового молодшого бакалавра

освітньо-професійна програма

«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»

галузь знань 07 УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

**спеціальність 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ
ТА ФОНДОВИЙ РИНОК**

мова навчання: українська

статус дисципліни: обов'язкова

Робоча програма з дисципліни «Основи філософських знань» складена на основі освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа і страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. – 25 серпня 2024 р. – 15 с.

Розробники: **Андрій ЖОСТКИЙ**
викладач вищої кваліфікаційної категорії

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії соціальної роботи
Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

Голова циклової комісії

Дмитро КАЗІМІРОВ

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

Голова методичної ради

Людмила ІЛЛЯШЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Обов’язкова
Змістових модулів – 3	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа і страхування	Рік підготовки
Загальна кількість годин - 90		2-й (БСО)
		Семестр
		3-й (БСО)
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача фахової передвищої освіти – 3,6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		16 год.
		Практичні, семінарські заняття
		16 год.
		Самостійна робота
		58 год.
		Вид контролю
	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

У сучасних умовах світоглядні уявлення і переконання молоді формуються в контексті переоцінки нашого історичного минулого, утворенням плюралізму, розмаїття думок, поглядів на різні питання суспільного життя.

Щоб не блукати у лабіринтах нових суспільних процесів, правильно зорієнтуватися, збагнути сутність свого існування, юнакам і дівчатам потрібен духовний стержень, яким є філософсько-світоглядна культура.

Мета дисципліни «Основи філософських знань» - надання знань як світогляду людини, сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини до цього світу, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття; формування системи знань про релігійні феномени, закони та механізми виникнення і функціонування релігій, її основні форми; формування системи знань про основні категорії, закони і форми логічного мислення.

Передумовами вивчення дисципліни «Основи філософських знань» є опанування такої дисципліни як «Основи правознавства».

Завдання дисципліни: ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними філософськими ідеями та концепціями, вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ і вивчення комплексу принципів пізнання як загального методу пізнавальної діяльності, розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, вивчення структури, понятійного апарату, основних етапів розвитку релігії, вивчення основних понять і термінів логіки, набуття навичок правильно формувати думки, уміння логічно й

аргументовано доводити істину або спростовувати хибні положення, формування у здобувачів вищої освіти стійкої життєвої позиції, забезпечення гармонійного розвитку особистості.

На основі вивчення дисципліни «Основи філософських знань» у здобувачів фахової передвищої освіти формуються наступні **компетентності**:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

3. Очікувані результати навчання

Програмні результати навчання.

РН 01. Знати свої права як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

За результатами вивчення дисципліни здобувачі освіти повинні:

знати історичні типи філософії, основні парадигми філософствування; основні галузі філософського знання (онтологія, гносеологія, логіка, філософська антропологія, етика, естетика, соціальна філософія тощо); основні форми буття; походження свідомості; форми і структуру свідомості; шляхи пізнання світу, функціонування знання у сучасному інформаційному суспільстві, особливості взаємозв'язку науки, техніки із сучасними соціальними й етичними проблемами; умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, природи, культури;

вміти обґрунтувати свою світоглядну та громадську позиції; застосувати одержані знання для вирішення професійних завдань, для розробки соціальних і екологічних проєктів, організації міжлюдських відносин; науково аналізувати соціально-значущі проблеми і процеси, факти і явища суспільного життя; розуміти та об'єктивно оцінювати досягнення культури, пояснювати феномен культури й цивілізації; володіти методологією та методами пізнання, творчої діяльності; удаватися до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем, досягнення консенсусу.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні етапи історії філософії Сходу і Заходу.

Тема 1. Філософія, її гуманістичний смисл і призначення. (РН 1)

Філософія - любов людини до мудрості. Різноманітність уявлень про мудрість. Основне коло філософських питань. Специфіка філософського знання. Основні теми філософських роздумів: людина, світ, сутність людського існування. Основні напрями філософії.

Філософія та світогляд. Основні риси світогляду. Структура світогляду. Типологія світогляду: наївний реалізм, міфологія, релігія, філософія. Особливості міфологічного освоєння світу. Ознаки релігії. Взаємозв'язок міфології, релігії та філософії. Предмет філософії.

Філософія та культура. Значення філософії у культурному становленні та розвитку людини. Основні функції філософії: пізнавальна, світоглядна, методологічна, культурно-виховна та ін. Цінність філософії для особи і суспільства.

Тема 2. Філософія стародавнього світу. (РН 1)

Культурно-історичні передумови виникнення філософії. Єдність і різноманітність історико-філософського процесу.

Філософія Стародавньої Індії. Людина-ядро всіх проблем стародавньої філософії. Проблема позбавлення людини страждань. Основні школи давньоіндійської філософії.

Філософія Стародавнього Китаю. Категорія "дао" у давньо китайській філософії. Учення Конфуція про людину.

Антична філософія (Фалес, Піфагор, Геракліт, Демокріт, Сократ, Платон, Аристотель). Проблема буття, людини, суспільства в античній філософії. Проблема "належного" існування людини в стоїцизмі, епікурействі, скептицизмі та неоплатонізмі.

Тема 3. Філософія середніх віків та епохи Відродження. (РН 1)

Нові умови розвитку філософії. Від політеїзму до монотеїзму. Патристика, схоластика. (К.Тертуліан, А.Августин, Ф.Аквінський та ін.) Теологія і теософія. Проблема співвідношення віри і знань, релігії і науки. Філософія мусульманського Сходу.

Філософія епохи Відродження (Л. Валла, М. Кузанський, Д.Бруно, Г.Галілей). Характерні риси епохи. Антропоцентризм і гуманізм. Натурфілософія Відродження, пантеїзм. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту.

Тема 4. Філософія Нового часу. (РН 1)

Філософія Нового часу. Наукова революція XVII ст. Критика схоластики, пошуки методу пізнання. Сенсуалізм і раціоналізм (Ф.Бекон, Р.Декарт) Створення механістично-матеріалістичної картини світу. Проблема людини і суспільства у філософії Просвітництва (Монтеск'є, Ф.Вольтер, Ж.-Ж Руссо). Французький матеріалізм XVIII ст.

Класична німецька філософія. Філософські позиції І.Канта. Активна самодіяльність людського Духу в філософії І. Фіхте. Діалектика розвитку світу і людини в філософії Г. Гегеля. Антропологічний матеріалізм А. Фейєрбаха.

Тема 5. Філософія у XIX - XX ст. (РН 1)

Філософія Маркса і Енгельса. Відчуження: його походження, різновиди і сутність. Шляхи подолання відчуження. Матеріалістичне розуміння історії. Історія і передісторія. Нова концепція соціально-історичної практики і суспільної свідомості. Подальша розробка Ленінінм проблем філософії.

Джерела і дві лінії російської філософії: релігійно - ідеалістична і революційно-демократична. Антропоцентризм російської філософії. Ідея всеєдності. Моральна спрямованість і життєво-практична орієнтація російської філософії.

Західна філософія XX ст. Проблема раціонального та ірраціонального (Ніцше, Бергсон, Фрейд). Проблема сутності існування, відчуження, свободи, життя і смерті у філософії екзистенціалізму (Хайдеггер, Камю, Сартр). Проблема знання і мови у філософії. Позитивізм і його різновиди. Еволюція релігійної філософії. Неотомізм.

Тема 6. Філософська думка України. (РН 1)

Культурно-історична основа українського світоглядного менталітету. Українська міфологія, її особливості і провідні ідеї. Філософська думка Київської Русі. Проблема людини, світу, мудрості в "книжництві".

Суспільно-історична та світоглядна ситуація в Україні XVI-XVII ст. Братства. Проблема світу, людини, пізнання і суспільства у філософії Києво-Могилянської академії. Проблема людини у філософії Г.Сковороди. Ідея "сродної" праці.

Суспільно-історична та світоглядна ситуація в Україні XIX-поч. XX ст. Філософія діячів Кирило - Мефодієвського товариства. Проблема звільнення людини і нації. Т.Шевченко, М.Гоголь, П.Юркевич. Антропологічний принцип та ідея суспільного прогресу у філософії М.Драгоманова, І.Франка, Л.Українки, М.Грушевського. Новітня українська філософія.

Змістовий модуль 2. Філософія як осягнення онтологічних та гносеологічних вимірів буття.

Тема 7. Філософське розуміння світу. (РН 1)

Світ як сукупна реальність і єдність природи та людини, матеріального світу і людського духу. Виникнення проблеми буття. Реальність буття і небуття. Основні форми буття. Буття і субстанція. Монізм, дуалізм, плюралізм. Залежність уявлень про субстанцію від розвитку природознавства.

Формування науково-філософського поняття матерії. Філософська і наукова картини світу. Основні форми існування матерії. Поняття руху. Форми руху. Єдність матерії і руху. Простір і час. Сучасні філософські уявлення про простір і час. Поняття історичного і соціального простору і часу.

Проблема єдності і багатоманітності реальності. Матеріальна єдність світу та її світоглядний зміст.

Тема 8. Свідомість. (РН 1)

Проблема свідомості у філософії. Свідомість людини як співвідношення об'єктивної і суб'єктивної реальності. Проблема походження, розвитку і сутності свідомості. Відображення як атрибутивна властивість матерії та його форми. Провідна роль соціальності у виникненні свідомості. Роль праці, спілкування, мови. Характеристики свідомості.

Структура свідомості. Пізнавальна, емоційна, мотиваційно-вольова сфери свідомості. Структурні рівні свідомості - свідоме, підсвідоме, несвідоме. Свідомість і самосвідомість. Свідомість та інтуїція. Загадкові й такі, що не мають наукового пояснення, явища людської свідомості.

Тема 9. Філософське вчення про розвиток. (РН 1)

Діалектика як теорія систем, що розвиваються. Загальні ознаки і критерій розвитку. Прогрес і регрес. Принципи діалектики: загального зв'язку, розвитку, детермінізму, історизму, системності, цілісності. Категорії діалектики: причина і наслідок, одиничне і загальне, необхідність і випадковість, сутність і явище, форма і зміст, можливість і дійсність та ін.

Основні закони діалектики: взаємного проникнення протилежностей, взаємного переходу кількості і якості, заперечення заперечення.

Історичні форми діалектики. Софістика, еkleктика і метафізика як альтернативи діалектики.

Тема 10. Основний зміст пізнавальної діяльності. (РН 1)

Пізнання як специфічна форма відношення людини до світу. Проблема визначення меж людського пізнання і самопізнання. Зростання і поглиблення знань як результат пізнавальної діяльності. Перехід від незнання до знання й від нього до нового знання як результат пізнавальної діяльності. Неподільність об'єкта і суб'єкта у пізнанні.

Пізнання як відображення. Чуттєве споглядання, понятійне мислення, практика, їх співвідношення. Сенсуалізм, раціоналізм і практицизм як альтернативи. Чуттєве пізнання, його форми. Раціональне пізнання. Єдність чуттєвого і раціонального в пізнанні.

Проблема істини. Характеристики істини. Істина як процес, результат і передумова перманентного розвитку пізнавального процесу. Догматизм і релятивізм. Критерії істини.

Тема 11. Наукове пізнання. (РН 1)

Загальні ознаки науки: наявність предмета, понятійний апарат, засоби і методи розв'язання наукових проблем, системність та істинність знань.

Спосіб пізнавальної діяльності та його будова. Метод як усвідомлений спосіб пізнавальної діяльності. Методи і методики. Методи і методологія. Методологічний арсенал науки. Філософія і методологія науки.

Емпіричне, теоретичне, експериментальне дослідження і відповідні їм методи. Специфіка пізнання у природознавстві, суспільствознавстві і технічних науках.

Змістовий модуль 3. Філософія як осягнення соціальних та екзистенційних вимірів людського буття.

Тема 12. Будова людського суспільства. (РН 1)

Природні передумови людського життя. Географічне середовище та його роль у житті суспільства. Демографічний фактор суспільного розвитку. Стадність, спільність і суспільність. Історичні форми спільності людей. Економічна, соціальна і духовна сфери життя людей. Соціальна структура суспільства.

Суспільне виробництво, його структура. Матеріальне і духовне виробництво. Виробництво потреб і форм спілкування. Виробництво людини. Матеріальне виробництво основа розвитку суспільства. Продуктивні сили суспільства, їх будова і склад. Виробничі відносини. Виробництво, обмін, розподіл, споживання. Форми власності, форми організації й управління виробництвом. Спосіб виробництва. Взаємозв'язок продуктивних сил і виробничих відносин. Потреби, інтереси, цілі людей як мотивація матеріального і духовного виробництва.

Духовне життя суспільства: поняття і структура. Суспільна свідомість: будова, структура, рівні, форми.

Тема 13. Джерела, спрямованість і рушійні сили історії розвитку суспільства. (РН 1)

Розвиток суспільства як історія змін в економічній, соціальній, політичній та інших сферах суспільства. Сутність змін. Еволюційне, інволюційне і революційне у розвитку. Ідея прогресу в історії. Сутність прогресу. Критерії прогресивного розвитку суспільства.

Філософське розуміння суспільного розвитку. Суспільство як система, що саморозвивається. Співвідношення стихійного і свідомого, об'єктивної закономірності і вільної діяльності людей. Фаталізм і волюнтаризм.

Історія суспільства-розвиток діяльності людей. Потреби і інтереси як спонукальні мотиви діяльності людей.

Рушійні сили історичного розвитку. Роль народних мас, соціальних груп, окремих людей в історії. Роль і місце насильства в історії.

Історична різноманітність і єдність типів суспільства. Формация і цивілізація. Формування світової спільності націй як становлення всесвітньої історії.

Тема 14. Сутність і призначення людини. (РН 1)

Філософська концепція людини. Сутність людини. Проблема виникнення людини. Роль праці і мови у формуванні свідомості і практичної діяльності. Діалектика біологічного і соціального в історичному розвитку людини.

Поняття "людина", "індивід", "індивідуальність", "особистість". Особистість - продукт соціального середовища і системи виховання. Структура особистості та її характерні елементи. Соціальні ролі особи. Типологія особи. Особа і суспільство. Детермінованість сутності особи історично визначеною системою суспільних відносин. Відчуження людини і шляхи його подолання. Права і свободи особи як критерій суспільного прогресу. Сенс життя людини. Самоцінність людського життя. Проблема людського щастя.

Тема 15. Сучасна ситуація у розвитку людини і людства. (РН 1)

Сучасні концепції історичного поступу людства. Прогностика і футурологія. Дослідження перспектив розвитку сучасної цивілізації. Криза сучасної цивілізації і шляхи її подолання.

Сучасна глобальна ситуація: політичні, екологічні, демографічні, економічні проблеми. Ієрархія глобальних проблем, їхня природа і шляхи вирішення. Проблема війни і миру у сучасних умовах.

Планетарна спільність історичної долі людей у сучасних умовах. Ідея всесвітності історії. Земна цивілізація перед вибором перспектив розвитку людства.

5. Структура навчальної дисципліни

	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		л	п/с	л.з	с.р.
Змістовий модуль 1. Основні етапи історії філософії Сходу і Заходу.					
Тема 1. Філософія, її гуманістичний смисл і призначення.	2	2			
Тема 2. Філософія Стародавнього Світу.	4	2	2		
Тема 3. Філософія Середніх Віків та епохи Відродження.	8				8
Тема 4. Філософія Нового часу.	4	2	2		
Тема 5. Філософія у XIX-XX ст.	2	2			
Тема 6. Філософська думка України.	14		2		12
Разом за змістовим модулем 1	34	8	6		20
Змістовий модуль 2. Філософія як осягнення онтологічних та гносеологічних вимірів буття.					
Тема 7. Філософське розуміння світу	2	2			
Тема 8. Свідомість	10		2		8
Тема 9. Філософське вчення про розвиток	4	2	2		
Тема 10. Основний зміст пізнавальної діяльності	6				6
Тема 11. Наукове пізнання	6		2		4
Разом за змістовим модулем 2	28	4	6		18
Змістовий модуль 3. Філософія як осягнення соціальних та екзистенційних вимірів людського буття.					
Тема 12. Будова людського суспільства	2	2			
Тема 13. Джерела, спрямованість та рушійні сили історії розвитку суспільства	10		2		8
Тема 14. Сутність і призначення людини	4	2	2		
Тема 15. Сучасна ситуація у розвитку людини і людства	12				12
Разом за змістовим модулем 3	28	4	4		20
Разом	90	16	16		58

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, її гуманістичний смисл і призначення. Філософія Стародавнього Світу.	2
2	Філософія Середніх Віків та епохи Відродження. Філософія Нового часу.	2
3	Філософія у XIX-XX ст. Філософська думка України.	2
4	Філософське розуміння світу. Свідомість.	2
5	Філософське вчення про розвиток.	2
6	Основний зміст пізнавальної діяльності.	2
7	Будова людського суспільства. Джерела, спрямованість та рушійні сили історії розвитку суспільства.	2
8	Сутність і призначення людини.	2
	Разом	16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія Середніх Віків та епохи Відродження	8
2	Філософська думка України	12
3	Свідомість	8
4	Основний зміст пізнавальної діяльності	6
5	Наукове пізнання	4
6	Джерела, спрямованість та рушійні сили історії розвитку суспільства	8
8	Сучасна ситуація у розвитку людини і людства	12
	Разом	58

8. Перелік питань до заліку

1. Філософія стародавньої Індії, її джерела, провідні ідеї, напрямки і школи.
2. Філософія стародавнього Китаю, її специфіка, джерела, провідні ідеї, напрямки і школи.
3. Особливості античної філософії Греції і Риму, її основні історичні етапи (досократичний, класичний, еліністичний), та напрямки і школи. (загальна характеристика).
4. Вчення про буття і пізнання, людину і суспільство у філософії Платона і Арістотеля.
5. Філософія середньовіччя, її характерні риси. Середньовічна апологетика і патристика, їх сутність і провідні ідеї.
6. Середньовічна схоластика, її сутність. Суперечка між реалізмом і номіналізмом. Філософська концепція Ф.Аквінського.
7. Філософія епохи Відродження, її антропоцентричний характер. Проблема людини у вченнях філософів-гуманістів. Соціально-політичні вчення Відродження.
8. Натурфілософія епохи Відродження. Проблема буття, світу, матерії (М.Кузанський, Д.Бруно, М.Копернік, Г.Галілей та ін.).
9. Філософія Нового часу, її специфіка і культурно-наукові передумови. Проблема методу пізнання у вченнях Ф.Бекона, Р.Декарта, Д.Локка та ін.
10. Проблема сутності буття, світу, субстанції у вченнях Т.Гоббса, Р.Декарта, Б.Спінози, Г.Лейбніца.

11. Проблема людини і суспільства у філософії Просвітництва і французького матеріалізму XVIII ст. (Руссо, Вольтер, Дідро, Ламетрі, Гельвецій та ін.).
12. Німецька класична філософія, її провідні ідеї. Філософські погляди І.Канта, його вчення про пізнання та етичні погляди.
13. Філософські погляди Г.Гегеля. Створення ідеалістичної діалектики як теоретичної системи.
14. Антропологічний матеріалізм і гуманізм Л.Фейєрбаха та його внесок в розвиток німецької класичної філософії.
15. Характерні риси сучасної західної філософії XX ст. Проблема раціонального та ірраціонального у "філософії життя" та "психоаналізі".
16. Проблема людини, її буття, сутності, існування, життя і смерті у філософії екзистенціалізму.
17. Проблема знання, мови, науки у філософії позитивізму, неопозитивізму та постпозитивізму.
18. Формування марксистської філософії та її розвиток. Сутність діалектико-матеріалістичного розуміння світу.
19. Сучасна релігійна філософія XX ст., її проблеми і напрямки: неотомізм, тейярдизм, персоналізм та ін.
20. Філософська думка Київської Русі, її специфіка і характерні риси. Розвиток української філософії у XIV-XVI ст.
21. Проблема буття, світу, людини і суспільства у філософії діячів Києво-Могилянської академії.
22. Філософія Г.Сковороди, її характерні риси. Вчення про дві натури, три світи, взаємозв'язок між ними. Проблема "сродної" праці і щастя.
23. Розвиток української філософії у XIX -XX ст. Проблема звільнення людини і нації у філософії Т.Шевченка, М.Костомарова, І.Франка, М.Драгоманова та ін.
24. Філософія, її призначення, зміст, специфіка та функції в суспільстві.
25. Філософія і світогляд. Поняття, структура і історичні типи світогляду (міфологія, релігія, філософія).
26. Категорії "світ" і "буття" в філософії. Сутність буття та форми і рівні існування.
27. Філософське вчення про матерію, рух, простір і час, його зміст.
28. Філософське поняття свідомості. Сутність, характеристики, походження свідомості.
29. Структура свідомості. Мислення і мова. Функції мови та її зв'язок із свідомістю.
30. Діалектика, її сутність і принципи. Протилежність діалектичного і метафізичного розуміння розвитку.
31. Категорії діалектики, їх зміст та значення.
32. Закони діалектики: єдності і боротьби протилежностей, переходу кількісних змін в якісні, заперечення заперечення.
33. Пізнання, його сутність і соціально-історична обумовленість. Агностицизм і скептицизм. Форми і рівні пізнання. Об'єкт і суб'єкт пізнання, їх взаємозв'язок.
34. Специфіка і роль чуттєвого та раціонального пізнання, їх форми і єдність. Роль інтуїції і розуміння в пізнанні.
35. Поняття істини, її об'єктивність, абсолютність, відносність та конкретність. Критерії істини.
36. Наукове пізнання, його специфіка, рівні форми і методи.
37. Філософське розуміння суспільства, його зв'язок з діяльністю. Ознаки і структура суспільства. Основні сфери суспільного життя. Взаємодія суспільства і природи.
38. Поняття суспільного виробництва, його структура. Сутність матеріального виробництва. Спосіб виробництва, продуктивні сили і виробничі відносини, їх взаємозв'язок.
39. Специфіка духовного виробництва, його роль в суспільстві. Суспільна свідомість, її структура (індивідуальна і суспільна, буденна і теоретична свідомість, суспільна ідеологія

і психологія) і форми.

40. Філософія історії: проблема єдності і багатоманітності історії, її сенсу і спрямованості. Формация і цивілізація.

41. Суспільний прогрес, його сутність критерії.

42. Філософське розуміння культури, її сутність. Цінності в системі культури, їх значення. Культура і цивілізація.

43. Проблема людини в філософії. Походження людини. Співвідношення біологічного і соціального в людині. Природа, сутність і призначення людини.

44. Особистість, як предмет філософського аналізу, її характерні риси. Проблема взаємодії особи і суспільства. Свобода та необхідність в житті людини.

45. Проблема сенсу життя, смерті, безсмертя в духовному досвіді людства.

46. Глобальні проблеми сучасності, їх сутність, класифікація, типи і шляхи вирішення.

9. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: лекції, бесіди; ілюстрація, демонстрація; індукція, дедукція; репродуктивні, проблемно-пошукові; аудиторні заняття, самостійна робота, дискусія, розгляд творчо-аналітичних завдань, розгляд ситуативних задач.
2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю, самоконтролю, корекції за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

10. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний: усне опитування (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване); контроль за ефективністю самостійної роботи (написання та захист рефератів, доповідей, підготовка творчо-аналітичних завдань).

Періодичний контроль: підсумкові письмові роботи (тести) за змістовими модулями.

Підсумковий контроль – залік.

Задля реалізації принципу диференціації та індивідуалізації навчання контроль проводиться з використанням різнорівневих завдань.

11. Критерії оцінювання знань здобувачів освіти

Поточний контроль знань здобувачів освіти здійснюється під час проведення аудиторних семінарських занять, шляхом опитування здобувачів освіти як усно так і письмово та під час перевірки виконання здобувачами освіти самостійної роботи (реферати, пошукові матеріали) Письмова перевірка відбувається у формі контрольної роботи або тесту.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти на базі БСО.

I. Початковий рівень

1 бал - здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються здобувачем освіти окремими словами чи реченнями.

2 бали - здобувач освіти володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.

3 бали - здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

II. Середній рівень

4 бали - здобувач освіти володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.

5 балів - здобувач освіти володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину.

6 балів - здобувач освіти може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки.

III. Достатній рівень

7 балів - здобувач освіти здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень.

8 балів - здобувач освіти вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача.

9 балів - здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

IV. Високий рівень

10 балів - здобувач освіти виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем.

11 балів - здобувач освіти вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.

12 балів - здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

Оцінювання заліку

Оцінювання заліку відбувається за шкалою оцінки усних відповідей. Стосовно заліків існує можливість автоматичного отримання здобувачами освіти заліку (або оцінки) при умові успішного виконання навчального навантаження, яке здобувач освіти демонструє послідовно протягом семестру.

12. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни “Основи філософських знань” для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа і страхування. / Укл.: Андрій Жосткий. - Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – 12 с.
2. Методичні вказівки до самостійної роботи здобувачів освіти з дисципліни “Основи філософських знань” для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної

програми Фінанси, банківська справа і страхування. / Укл.: Андрій Жосткий. - Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка», 2022. –13 с.

3. Пакет завдань для поточного оцінювання результатів навчання здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми “Основи філософських знань” для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та фондовий ринок. / Укл.: Андрій Жосткий.

13. Рекомендована література

Базова

1. Подольська Є. А. Філософія. Підручник – К.: Фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://megalib.com.ua/book/80_Filosofiya.html
2. Філософія: навч. посібник / Ю. М. Вільчинський, Л. В. Северин-Мрачковська, О. Б. Гаєвська та ін. — Київ : КНЕУ, 2019. — 368 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2019/Filosofia_2013_uchebnik.pdf
3. Кривуля О. М. Філософія: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 592 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://coollib.in/b/321646-oleksandr-mihaylovich-krivulya-filosofiya-navchalniy-posibnik/read>
4. Основи філософії: навч. посіб. / Л. О. Сандюк, С. П. Симоненко, О. В. Сулим, М. Ф. Шмиголь, Н. В. Щубелка, Ю. С. Юшкевич; [за ред. М. Ф. Шмиголя]. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 412 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shmyhol_Mykhailo/Osnovy_filosofii.pdf
5. Осічнюк Ю.В. Філософія. Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2003. - 464 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://megalib.com.ua/book/103_Filosofiya.html
6. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/echtez>
7. Горlach М.І., Кремень В.Г., Ніколаєнко С.М., Требін М.П. та ін. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 1028 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Horlach_Mykola/Osnovy_filosofskykh_znan.pdf
8. Киричок О. Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів.– Полтава: РВВ ПДАА, 2010.– 381 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://databasefed.ucoz.ua/Kurs1/kaf_philosophidruchkirychock.pdf
9. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. 3-тє видання, перероблене і доповнене. – Львів: “Новий Світ – 2000”, 2004.– 528 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/Petrushenko_2004_528.pdf
10. Русин М. Ю., Огородник І. В. та ін. Історія української філософії. Навчальний посібник. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2008. - 591 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://megalib.com.ua/book/41_Istoriya_ukrainskoi_filosofii.html
11. Філософія. Навч. посібник (за ред. І.Ф. Надольного). - К., 1997
12. Філософія. Підручник (за ред.Горбача Н.Я.).-Львів., 1995.
13. Петрушенко В.Л. Філософія. Навч. посібник.-К., 2001.
14. Андрущенко М.В., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія.- К., 1996.
15. Релігієзнавство. Підручник(за ред. В.І. Лубського, В.І. Теремка). - К., 2000.
16. Старовойт І.С., Сілаєва Т.О., Орендарчук Г.О. Філософія. Навч. посібн. , 1997.
17. Філософія. Курс лекцій. Навч. посібн. - К., 2001.
18. Гринів О. Історія української філософії /Олег Гринів. –Львів: Тріада плюс, 2015.

19. Петрушенко В. Л. Філософія: підручник / В. Л. Петрушенко. – 4-те вид., випр. і доп. – Львів : Магнолія, 2006.
20. Поцюрко М. Філософія: навч.-метод. посіб. / Марія Поцюрко. – Львів: Сполом, 2014.
21. Причепій Є. М. Філософія: посіб./Є. М. Причепій, А. М. Черній, В.Д.Гвоздецький, Л. А. Чекаль. – Київ : Академія, 2001.
22. Причепій Є. М. Філософія: посіб. для студ. вищ. навч. закл. /Є.М.Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – Київ: Академвидав, 2003.
23. Горський В.С. Історія української філософії: підручник. – К., 2004.
24. Васянович Г. Філософія : навч. посіб. / Григорій Васянович. – Львів : Норма, 2005.
25. Касьян В. І. Філософія : навч. посіб. / В. І. Касьян. – 5-те вид., випр. і доп. – Київ : Знання, 2008.
26. Пазенок В. С. Філософія : навч. посіб. / В. С. Пазенок. – Київ : Академвидав, 2008.
27. Рижак Л. Філософія : підручник / Людмила Рижак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013.
28. Губар О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007.
29. Данильян О., Тараненко В. Основи філософії: Навчальний посібник. - Харків: Право, 2003.
30. Запорожченко О.В. Навчальний посібник з філософії з завданнями та тестами. – Ізмаїл: РВ ІДГУ, 2019.
31. Зарудний Є.О. Філософія. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007.
32. Іванова К. Філософія : кредитно-модульний курс: підручн. для студентів вищих навч. закладів / К.А. Іванова . [та ін.]; за заг. ред. К.А. Іванової. – Х. : НФаУ : Золоті сторінки, 2014.
33. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. Підручник./В.В. Ільїн, Ю.І. Кулагін.- Київ: "Альтерпрес", 2002.
34. Козьмук Я., Задубрівська О. Філософія: навч. посіб. / Я. Козьмук, О. Задубрівська. - Чернівці : Рута, 2012.
35. Кулик О.В. Філософія : Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації/ О.В. Кулик. - Дніпропетровськ: Монолит, 2013.
36. Лаппо В. Філософія : навчально-методичний посібник / Віолетта Валеріївна Лаппо. – Івано-Франківськ, 2013.
37. Онофрійчук О. Філософія : навчально-методичний посібник / О.А. Онофрійчук. – Херсон, 2014.
38. Основи філософських знань. Підручник/ За ред. В.А.Буслинського. – Львів: Новий світ, 2013.

Допоміжна

1. Татаркевич В. Історія філософії. В 3-х тт. - Львів, 1999.
2. Тойнбі А. Дослідження історії. У 2-х т. - К., 1995.
3. Хамітов Н. Історія філософії. Проблема людини та її меж: навч. пос. Н.Хамітов та ін. – К., 2006.
4. Читанка з історії філософії у 6 книгах. Книга 6. Зарубіжна філософія XX століття. – К., 1993.
5. Лубський В.І. Історія релігії: підручник. – К., 2004.
6. Релігієзнавство: Навч. посібник / А.Г.Баканурський та інші. 2006.
7. Довгань А. Філософія : лекційний курс для аспірантів технічних спеціальностей : (конспективний виклад) / А.О. Довгань. – Тернопіль : Видавництво ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015.
8. Основи соціальної філософії : навчальний посібник / В.І. Воловик та ін. ; під заг. ред. В.І. Воловика. – Запоріжжя: Просвіта, 2012.

9. Васянович Г. Філософія: навч. посіб./Григорій Васянович. – Львів : Норма, 2005.
10. Горський В. С. Історія української філософії: навч. посіб./ В.С.Горський. – Вид. 4-е. доп. – Київ : Наукова думка, 2001.
11. Захара І. Лекції з історії філософії: [навч. посіб.]/І. Захара. – Львів: ЛБА, 1997.
12. Касьян В. І. Філософія: навч. посіб./В. І. Касьян. – 5-те вид., випр. і доп. – Київ : Знання, 2008.
13. Коваленко А. Філософія: навч.-метод. посіб. для студ. /Анатолій Коваленко. – Львів : ЦПД, 2009.
14. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. – К.: Генеза, 1996.
15. Багнюк А. Філософія част. I -II. Навч. Посібник для коледжів, технікумів училищ. Рівне. 1997.
16. Філософія. Підручник (за ред. Г.А. Заїченка).-К., 1995.
17. Читанка з історії філософії. У 6-ти книгах.- К., 1993.
18. Історія філософії України. Підручник.- К., 1994.
19. Горський В.С. Історія української філософії.- К., 1996.

13. Інформаційні ресурси

1. Перший науковий філософсько-релігійознавчий портал де ви знайдете все про філософію та релігійознавство, історію філософії, ... – Електронний ресурс. – [Режим доступу]: <https://tureligious.com.ua/>
2. Безкоштовна бібліотека підручників. – Електронний ресурс. – [Режим доступу]: <http://www.info-library.com.ua/>
3. Навчальний електронний інформаційний комплекс "Філософія". – Електронний ресурс. – [Режим доступу]: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/1739-filosofija.html>